

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 Egy évben: Negyedévre . . . . . 8 korona
 Hármas évfolyamra 24
 Negyedévre 5
 Hármas évfolyamra 15
 Negyedévre 20

Felelős szerkesztő:
 Rudnyánszky Gyula.

Kiadó laptulajdonos:
 László József.

Egyeszedék ára 4 fillér.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefon 275

Bécs lázít ellenünk.

— okt. 9.

Bécs polgármestere, ama bizonyos hirhedt Lueger azt mondja, hogy a magyarokat rabszija kell fűzni. Ha másképpen ezt a hős osztrákok megcselekedni nem tudják, akkor fel kell itt szítani a nemzetiségi harcot. A tótokat, a szászokat, az oláhokat, a szerbeket, a horvátokat fel kell ellenünk lázítani és ha majd ily bandita terv szerint végzett gyújtogatással egész Magyarország lángba borul, akkor a gógós magyarok, a kik nemzeti jogokat merészelnék emlegetni, leégetten behúzódnak a Duna—Tisza közé s meglapulnak. Végső esetben pedig, ha az osztrák armádia nem bír a magyarokkal, hát él még Oroszország hatalmas cárja, ha ő keresztül masiroz Magyarországon, az ügy egyszerre el van intézve, die G'schicht' is' aus!

Ime így szól Bécs polgármestere gyűlölettől sziszegő hangon és riadó taps, örjöngő hocholás reá a felelet és diadalmasan leng a fekete-sárga zászló és elégedetten verdesi két szárnyát a kétfejtű sas.

Vajjon mit cselekednék a magyar királyi miniszterelnök és a magyar királyi belügyminiszter, ha Budapesten Márkus József főpolgármester avagy Debrecenben Kovács József polgármester nyilvános szószéken olyasmit hirdetne, hogy körül kell hordozni az országban a véres kardot és hadat kell izenni Ausztriának? Ha másképen nem megy, fel kell bujtogatni a trieszti olaszokat, az irredentistákat, az Ausztriától elszakadni s a nagy Németországba beolvadni vágyó németeket és a nemzeti önállóságra törekvő cseheket és minden törvénytelen, forradalmi, erőszakos eszközzel meg kell fojtani az osztrák uralmat, a bűnben fogant és

négyszáz esztendő óta bűnben fet-rengő G'sammtmonárehiet!

Azt hiszem a legszilajabb kuruc, a legvéresebb száju köztársasági is valószínűnek tartaná, hogy ilyen beszédek után Márkus József Budapesten és Kovács József Debrecenben egy napig se maradhatna a polgármesteri méltóságban. Minisztertanács, kormányparancs, karhatalom s a jó ég tudja még mi-féle megrovási kaland zudulna reájuk.

Ellenben Lueger ur ünnepelt férfiu Bécsben és Ausztriában. Nem először lázított, nem is utoljára lázít ellenünk ez a nagyszájú hős, a ki csak egy törvényt ismer: gyűlölni a magyart!

Én uram istenem, hiszen ha csak ez kell, vagyunk itt Magyarországon is egynehányan, a kik Ausztriáról és az osztrák ösvérfajról nem gondolkozunk, nem is beszélünk valami nagy tisztelettel és mód nélkül szeretnők Isten oltorának pattogását hallani Ausztria feje felett.

De talán mégis egészen más az, ha mi szegény elköseredett, vérig bántott, halálra gyötrött magyar névtelenek égünk tehetetlen haragban, mint hogyha a fagyosan merev Héderváry gróf a miniszterelnöki bársonyszékből dörögne átkot az osztrák fajzat ellen!

Minálunk azonban nemcsak a miniszterelnökök, hanem a kis rendezetttanácsú városok polgármesterei sem szoktak lázítani, bujtogatni, gyűlöletet sziszegni.

De Bécs polgármestének ilyesmire osztrák szabadalma van.

Mit csináljon a paritásnak, a dualizmusnak ily egyenetlen és egyoldalú érvényesülésével szemben a józan színmagyar ember?

Nem tehet mást: olvassa, olvassatja, miket beszél Lueger ellenünk!

Nincs is egyébre szükség. Felesleges, hogy mi népgyűléseket tartsunk, tüntető körmeneteket rendezzünk, véres kardot hordozzunk körül. Elég, ha Luegerre hallgatunk. A hogy Bécs vezére lázít ellenünk, az a legbizonyosabb módja annak, hogy megtanuljuk, mit kell cselekednünk, ha majd tette szólit a haza!

* **A szegedi botrány.** A nemzet közvéleménye már megállapította döntő ítéletét a szegedi katonai tulkapásról. Minden világos eszü, józan belátásu ember egyformán vallja, hogy a katonai hatóságoknak a kaszárnyán kívül a törvényhatóság polgári területén semmi körülmények között sincs oly hatalmi hatásköre, melybe az a fenhéjázó kijelentés beleilleszhető lenne, hogy: *Itt most mi parancsolunk!* Jóllehet azonban ez a kérdés a hazai törvények minden ismerője előtt világos, már elmondott véleményünk kiegészítésére felette jellemzőnek találjuk két vélemény ideiktatását. Az egyik egy erősen kormánypárti szellemü napilap véleménye, mely így szól:

Hivatásának színvonalán álló katonai parancsnokságnak tudnia kell a következőket:

Katonai erőt kivezényelni ily esetben csak polgári hatóság felkérésére lehet. A nélkül a katonának a kaszárnyában a helye. A katonai hatóság tarthatja sérelmesnek a rendőrség visszautasítását, de ez esetben, ha törvénytisztelő, a minnek lennie kell és ismeri saját jogainak határát, a mit ismernie ugyancsak kell, megtalálja az orvoslás módját felső hatóságai útján egész a belügyminiszterig. Ha nem így cselekszik, akkor törvényt tipor és rendet bont, holott a törvényt tisztelnie s a rendet fenn tartania kell — ha rábizzák; és teremti új katonai eseteket, az eddigieknél is rosszabbakat, a melyek együtt és külön külön mindig csak

TOLNAY DÁNIEL

Debrecen, Piac-utca 49. szám,
 a főpostával szemben,

ajánlja legnagyobb választéku raktárát férfi-, női- és gyermekcipőkben.

Legjobb minőség.

Olcsó árak.

elmérgesítették a polgárság és katonaság egymáshoz való viszonyát és csinálnak bolond fejvel kázusokat, melyeket száz okos sem tud azután eligazítani.

Speciálisan a szegedi eset a hasonlók között a legrosszabb fajtájukhoz tartozik. Reméljük, a bünszerzője, akárhány csillagot visel is a gallérján, elveszi a békebontó fenytékét, mert a mit tett, arra teljes mértékben ráillik, a mit egykor Tisza Kálmán az ország színe előtt mondott a Henczit koszoruzó Janszky tábornokról: hogy eljárása helytelen és tapintatlan volt. Ez pedig most nagyobb bűn, mint bármikor máskor, ezt tudnia kellett volna a szegedi katonai affér eddig még ismeretlen mefisztójának.

Ezzel szemben érdemes meghallgatni, hogyan vélekedik egy feltétlenül félhivatalos hiradás, mely azt állítja, hogy ez a belügyminiszteriumban uralkodó nézet. Ime:

— — — már most is kétségtelenül megállapítható, hogy a rendőrkapitány és a városi tanács nem jár tak el kellő előrelátással és nem tanusítottak megfelelő judiciumot, nem ismerte fel, hogy az ismert felirattal ellátott koszorunak az emlékre való letétele nem a kegyelet ténye, hanem, hogy demonstrációval állanak szemben, mely minden hazafit mélyen megszorít, mert a

védertől oly színben tünteti fel, mintha ez a fegyelem megbontásával politikai demonstrációkra vetemednék. Ezenél fogva a városi hatóság a legerősebb erkölcsi megrovás alá esik, miután Kossuth Lajos emléke iránt való hazafiúi kegyeleti kizsákmányolásával szemben a katonaság kérését orvoslás végett nemcsak hogy elutasította, hanem pozitív ténykedésével hozzájárult, hogy ezt a hazafiúi kegyelettel való visszaélést folytathassák.

Mindezek után még az is megtörténhetik, hogy a szegedi városi hatóságot felfüggesztik, elcsapják és kerékbe török.

A belügyminiszter Hajdumegyéhez.

Khuen Héderváry gróf miniszter elnök, mint belügyminiszter Hajdu vár megye közönségéhez 98418—1903 sz. a. a következő rendeletet intézte:

Folyó évi szept. hó 21-én tartott törvényhatósági bizottsági ülésében 155 sz. a. hozott és a vármegye alispánja által a vármegye főispánjának az 1886. XXI. t. c. 57. §. k.) pontja alapján adott utasítása folytán f. é. 7850. sz. a. kelt jelentéssel hozzám felterjesztett azon határozatát, melyben elrendelte, hogy a városok polgármesterei és a községek előjáróságai az ex lex idején állami adókat semmi szín alatt se hajtathatnak be, sőt az önként jelentkező adófizetők vissza utasítását is tartsák hazafias kötelességüknek, felülvizsgálat alá vévén, annak azon részét, melylyel a rendezett tanácsu városokat és községeket az önkéntes adó

zások visszautasítására utasította, az 1886. XXI. t. c. 10. §. lapján, mint illetéktelen volta miatt törvénybe ütközött, megsemmisitem.

Mert a törvényhatóságok jogait és kötelességeit az 1886. XXI. t. c. állapítja meg, 96. §-ában kimondván, hogy annak életbeléptetésétől kezdve hatályukat veszítik az 1870. XVII. és 1874. XXXIX. t. c. valamint egyéb törvényeknek ezen törvénnyel ellenkező rendelkezési, miért is a határozatban helytelenül hivatkozott régi törvényre 1790. XIX. t. c. stb. a melyek egyikében sem ruháztatnak fel a törvényhatóságok. Az önkéntesen fizetni szándékolt adó elfogadásának visszautasítását elrendelő beavatkozási joggal való utalástól eltekintve, az volt megállapítandó, vajjon az 1886. XXI. t. c. nyújt e jogalapot a határozatban kifejtett állás pont elfoglalására?

Az 1886. XXI. t. c. 18. 19. és 20. §§-ai azok, amelyek a kormányrendeleteknek a törvényhatóságok által való végrehajtási kötelezettséget körülírják és megjelölik a végrehajtás kötelezettsége alóli kivételeket, nevezetesen az említett törvény 18. §-a a törvények végrehajtását a törvényhatóságoknak feltétlen köteles ségév teszi, a 19. §-a körülírja a törvényhatóságok felirati jogát, megállapítja, hogy a felirati jog kimerítése után minden kormányhatósági intézkedés végrehajtandó, a 20. §-a határozza meg és írja körül félremagyarázhatatlanul azt, hogy a végrehajtás kötelezettsége alóli a törvényhatóságok mikor mentetnek fel, mondván, hogy az országgyűlés által meg nem szavazott adó tényleges behajtására vagy meg nem ajánlott újoncok tényleges kiállítására vonatkozó kormányrendeletek azok, amelyek a 18. és 19. §§-ban foglalt általános szabály alóli kivételt képeznek.

Világos tehát, hogy a törvény 20.

Sirbolt a pusztában.

Irta: Jablonczay Kálmán.

Egy pár rövid év kellett ahoz, hogy egy földi paradicsom, a termő földrétegnek egyik arany kalászu édenkertje, hosszu évtizedeken megalkotott szorgalom gyümölcse másik kézbe suhanjon át; talán éppen azon pillanatban, mikor az a legkedvesebb legféltettebb kincse a zokogó örökösöknek.

Mindennek a világon felosztás, megsemmisülés a végezte. Ma nekem — holnap neked mondja a böles; mert hiszen örökké ugyanegyvet birni lehetetlen.

Jönnek, — mennek az áranylatok, mint a vándor felbök az ég boltozatán és eiseprük a multat kérlelhetetlenül, hogy megteremtsék a jövőt meglepő alakokban.

A sik rónaság közepette magas, — talán egy százados csata dombon áll egy sirbolt, felette csinos kápolna, messze hangzó lélek haranggal.

A körülövező csábitó bokrok leveleit megcsipte már az őszi dér, megsárgulva elfonyadva, életlenül oda hullanak a fal tövébe.

Olyan a távolból ez a kis hegyes tornyu templom forma épület, mintha csak imádkozni volna szabad oda járni.

A körülötte levő terjedelmes földbirtokeket eladták — idegen ekék forgatják annak termő gazdag talaját.

A sirboltot — az utolsó nyugvó helyet azonban megtartották.

Ettől nem lehetett megválni mert hiszen a köztemetőkben nagyon drága már az a kis földecske.

Nem lehetett megválni attól a dohos barlangtól, hol örök esendes álmukat alusszák a vagyont alkotó szorgalmas elődök, talán abban a tudatban, hogy még most is úgy virágozik itt minden, mint hajdanán.

Aludjátok nemes szivek és ne mozogjatok, kiesiny már az a terület melyben poloradoznotok szabad — mert bizony ha kinyújtóznátok lábatok idegen talajon pihenne meg.

Te ifju! Ki legutóljára foglaltad el a baloldali szögletet — ott abban a dohos üregben — aludj — álmodj! édesen.

Ne teledd hogy mégis mozog a föld. Mig agyonkinozott porhüvelyed megbirkozott az enyészettel addig megboltott a föld a saját tengelyében — és csorba maradt a globusan ott a hol te a legboldogabb halandó voltál.

Kihullott a tündér leány aranyhaja — majd nő helyette serte más.

Csak az a kis diadém maradt meg gyászos slakjában, összes valóságában — mely utolsó hajlékodat mutatja a vándoroknak.

Ne átkozz senkit!

Kinek mi a végezte, azt nem kerülheti el.

Ha életben maradtál volna és remegő kezűddel irányítottad volna a sors gyepelőit, akkor sem történt volna másképen. Talán jobb volt így.

Ki van közösítve a sirbolt területe — a bozotos folyondár még a benyitó kilincset is befutotta fodros leveleivel, hogy senki se találjon a nyitására.

Nem is jár oda neki. A szerető lélek — mai modern nézetek világában olyan ritkák már mint a fehér holló, feledni olyan könnyen tud mindenki.

Csak az a fehér arcú leány nem tud feledni soha.

Különös szülötte az emberi nemnek különös szívet kapott az osztályozásnál.

Egy eltemetett emlékek élni — azért a csöppnyi elvesztett boldogsáért mint pária lélek, a mozgók között érzék telenül röpködni, ez most annak a fehér, arcú leánynak összes tevékenysége.

Szegény leány — milyen nagyon is magvert téged az Isten, hogy nem

Őszi és téli ruhák

tisztítását

— Férfi ruhákat szakember javítja és vasalja. —

kifogástalanul teljesíti

Hrabéczy Antal

ruhafestő és tisztító intézete,
Debrecen, Széchenyi-utca 42

§-ában statuált kivételektől csak abban az esetben kelhet életre a kormányrendelet végrehajtását megtagadó törvényhatósági jog, ha vagy az országgyűlés által meg nem szavazott adó tényleges behajtása vagy meg nem ajánlott ujoncok tényleges kiállítására vonatkozó kormányrendelet létezik. Kétségbe nem vonható, hogy a törvény 20 §-a a törvényhatóságoknak csupán arra nyújt jogalapot, hogy az abban körülírt célokból kibocsátott kormányrendelet végrehajtását tagadhassák meg.

Ezekben van megvonva azon határ, amelyen belől a törvényhatóságok az országgyűlésileg meg nem szavazott adók vagy meg nem ajánlott ujoncok kérdésében határozni jogosítva vannak. Kormányrendelet azonban, amely akár az egyik, akár a másik irányban rendelkezést tartalmazna, nemcsak hogy nem létezik, de sőt a pénzügyminiszter ur f. é. 1787. számú körrendeletével a költségvetés nélküli állapotra való tekintettel az összes állami adók és az ezek módjára behajtható kincstári és egyéb köztartozások behajtását beszüntette.

Amikor tehát a törvényhatóság bizottsági közgyűlése az 1886: XXI. t. c. 20 §-ának félre nem érthető rendelkezésén túlmenőleg, abból olyan következtetéseket von le, hogy a rendezett tanácsú városok és községek előjáróit az önkéntesen fizetendő adó elfogadásának vissza utasítására kötelezi vagy buzdítja, jogos alap nélküli törvénymagyarázatával egy felől azon tévhit terjedésére nyújt tápot, hogy az adók tényleges behajtása és az adóknak önként való befizetése egy és ugyanazon elbírálás alá esik és hogy azok között különbség nincs, másfelől önkényes és illetéktelen határozatával több jogot gyakorol, mint amennyire jogainak egyetlen forrása: a törvény felhatalmazza.

vagy olyan mint a többi . . . léha könynyelmű.

Nincsen olyan seb melyet az idő beforraszt.

Van!

A te szived ilyen, te busongó leány.

Oda jársz vezetelni minden vásár nap délután ahoz a magányos sirbolthoz ott a sik pusztában.

Virágot tesz a vasrácsos ajtóra forró könyeiddel öntözöd a bemohosodott kűszöböt.

Fris virág minden héten újabb megismétlő fájdalomnak minden reá emlékező órában.

Az Isten a te szivedet fájdalomában teremtette.

Kit siratsz? hiszen vissza nem sirhatod!

Mért sirsz? hiszen könnyed alig van már.

Az a halott alszik olyan mélyen alszik, hogy semmi féle könyzapor fel nem ébreszti soha.

Ne bánd ne zavard nyugalmát.

Hiszzen úgy is feltámadunk.

Meg kellett tehát semmisíteni a határozatot, mert az, illetéktelen rendelkezéssel, törvénybe ütközik.

Erről a címet oly felhívással értesitem, hogy ezen rendeletem a törvényhatóság területén a vármegyei ügyviteli szabályokban előirt módon közhírré teendő s ennek megtörténtéről hozzám jeleztés teendő.

Budapest, 1903. október 3.

Gróf Khuen Héderváry.

Cigányok.

A ki végig hallgatta a mult napokban a budapesti Népszínházban tartott felette érdekes cigányzene versenyt, annak nagy volt a gyönyörűsége. A hány cigányprimás, mindmennyi tanult művész és hangverseny hegedős szerepelt ott s elragadtatással élvezték művészetüket egy a laikusok, a kik csak magyarul mellet tudnak vigadni, mint a zene értők, a kik szigorú kritikával bírálták a Faraó ivadékok játékát.

Faraó ivadék? Ez a kifejezés már nem helyes, nem időszerű. Smokkingos, rodingotos, elegáns világfiak álltak ott a pódiumon, a kik előtt a falusi szegény ember bizonyára mélyen lehuzná süvegét mert legalább is nagyságos uraknak néznék őket. Nem Faraó ivadék ez, hanem mindmennyi civilizált konzervatóriumot végzett s többé-kevésbé művelt gentleman áll a nagyobb cigánybandák élén, melyek a Népszínházban szerepeltek.

A régi jó idők elmúltak a cigányra nézve is azonban az értelemben, a hogy hajdanában fogták fel a cigányok helyzetét. A mai városi, különösen a nagy városi cigány kottaismerő tanult zenész, a kinek folyton tanulnia és művelnie kell magát a mesterségében, talán helyesebben szólván a művészetében.

Nagy örömmel látjuk ennek a lenézett, megvetett népfajnak a haladását. Kultúránk haladása talán legszembeötlőbb a városi cigányokon, a esinnal és gondolat öltözött barna férfiakon látszik meg, a kik csak olyan elegánsan tudják durrogatni a pezsgős palackokat, akár a nagy urak. A vér kereszteződés is nagyon megélt már cigányainkon. Tűnőben van ennek folytán a faji jellegük is, sok magyar zenészre, ha az utcán látnak, senki sem merné ráfogni, hogy cigány.

A budapesti cigányversenyen tűnt ki, milyen nemes és szép specialitása Magyarországnak a zenélő cigány, aki olyan muzsikáló hajlammal és érzéssel születik a világra, mint a legképzettebb zenész. S ha tanul és műveli magát, művészsé lesz, amint erről tanúságot is tettek a jelesebb cigányprimások. A Patikáros Ferkók és Rácz Palik ivadéka méltó lett a nagyapákhoz, ugy anyagiilag, mint művészet dolgában haladnak és erősödnek.

Cigányainknak nagy oka van rá, hogy a budapesti versenyből erőt és ambíciót merítsenek. Haladni kell nekik is a korrallal, hogy hátul ne maradjanak. Tanulni kell, folyton tanulni, hogy ne csak zenei érzék és érzés, hanem tudás

dolgában is felvehessék a versenyt a nemzetközi zenészekkel. — A budapesti zenekonzervatórium tanulói között nem ritka már a cigány sarjadék s óhajtható hogy minél többen látogassák a legfelsőbb zeneiskolát, hogy aztán a városokban tovább fejlesszék a zenei tudást és izlést.

S míg a zenélő cigányok ily hatalmasan befejlődtek a mi kultúránkba, az oláh cigány most is ugyanaz a közveszélyes csavargó elem, mint ötven és nyolcvan esztendő előtt. Munkakerülő, nyelhe népség ez most is, mely koldulással, csalással és lopással tartja fenn magát és szenvedvén nyomorúságot és hideget ellenállt eddig minden letelepítési kísérletnek. Igaz, hogy ezek a letelepítési kísérletek sem komolyak, sem a céljuk megfelelők nem voltak. Csak egy csomó pénzbe kerültek, egyéb érdemük nem volt. Nem fogtak a hatóságok kellő érzékkel hozzá, mert első sorban erőszakkal, csendőrszuronnal akarták egy helyhez kötni, az oláh cigányt. Természetes, hogy az nem tudott megmaradni a faluban, ahová a csendőrök dirigálták, — mert a falu népe részben félt tőle, részben megvetette és üldözte. Rabság és gyötrelme lett az osztályrésze a letelepített cigánynak, ezért a legelső alkalommal megszökött.

Másként, sokkal tapintatosabban kell ezt a kérdést megoldani s az erős, egészséges, okos oláh cigányfajt a kultúrának megmenteni. Nagy városokba kell őket vinni s ott rendszeres megfelelő munkával ellátni őket, vagy az egész oláh cigányságot egy helyen letelepíteni, ahol együtt, egymás között élhetnek s nem kell embertársaiktól lenézést és megvetést tűrniök. Amig ezt meg nem tesszük, az oláh cigány kóborolni fog, megnyugvás és becsületes kenyérkereset nélkül, kitaszítva az emberi társadalomból, mint szégyenfoltja a gyenge magyar közigazgatásnak.

KÖZIGAZGATÁS.

× **Nem fizetünk adót.** Tudvalévő, hogy a város közgyűlése tekintettel a jelenlegi törvényen kívüli állapotokra legutóbbi gyűlésében elhatározta, hogy az ujoncozáshoz segédkezet nem nyújt s hogy még az adófizetésre önként jelentkezésként se fogadja el az állami adót. A város közönsége bár e határozatot pontosan be is tartja, a mennyiben e közgyűlés óta egy garas adót se fizetett be, a tanács mégis jelezni kívánja a közgyűlés határozatának végrehajtását s tegnap közegeinek írásbeli rendelkezéssel is meghagyta, hogy a közgyűlés rendelkezését szigorúan tartsák meg és hajtsák végre.

× **Tanácsülés.** A város tanácsa tegnap délelőtt 9 órától déli fél 1 óráig a városháza nagytanácstermében Kovács József polgármester elnöke alatt rendszeres tanácsulást tartott, melyen a tanács a folyó ügyeket intézte el.

A maga nemében

KONTSEK GÉZA

Igyunk Avas ujfalusi „Oroszlan“

páratlanul édes, kitűnő szagu muskotály passzatutti csemege szőlő

kereskedésében kapható,

Debrecen, Kossuh-utca

László Imréné

ujfehértói szőlő telepéről

természetes égvényes savanyu gyógyvizet, üvegenként 12 fillér. Kapható kizárólag a Schwarz fődohánytözsdeben. Piac-utca 29 sz, városházával szembe

× **Hevesvármegye és a nemzeti követelek.** Az alkotmány tiszteletéről, de egyúttal minden nemzeti érdeknek erős és rendíthetetlen védelméről ósidők óta híres neves Hevesvármegye, mely régi jó hírét e napokban is beigazolta Egerben megtartott megyei törvényhatósági közgyűlésen. A közgyűlésen ugyanis a vármegye közönsége elhatározta, hogy a nemzeti követelések tárgyában, valamint az adófizetés és ujoncozás megtagadása miatt annak a jelen törvényenkivüli állapottal igazolásával feliratot intéz a képviselőházhoz. Feliratot intéz továbbá a 3 ik évet szolgáló katonák haza bocsátása érdekében is. E hazafias feliratát a törvényhatóság elhatározta minden társörvényhatóságnak is hozzájárulásul megküldeni. A határozat tegnap hozzánk is megjött, bár kissé elkésve, mert törvényhatóságaink mindezt megelőzőleg szint úgy nagy lelkesedéssel s egyhangulag elhatározták, a mi természetesen semmit se von e derék vármegye hazafias és bátor cselekedetének érdemeiből és dicsőségéből.

EGYHAZ és ISKOLA.

A zsidó hitközség október 11-én vasárnap délelőtt 10 órakor a zsidó iskola tanácstermében (Simonffy u. 21. sz. a.) közgyűlést tart. Tárgy: Új szervezeti (alap) szabályzat alkotása.

Szmrecsányi püspök beiktatása.

Nagyvárad okt. 8.

Szmrecsányi Pál nagyvárad püspököt ma iktatták be nagy ünnepességek közt püspöki székébe. Az ünnep reggel fél 9 órakor kezdődött. A püspöki székesegyház előtt az árvaházak és egyéb iskolák növendékei állottak sorfalat. — Ugyancsak itt foglalt helyet a klérus is karíngben. A képtalan vezetésével az egész udvari papság a székesegyházból a püspöki rezidenciába ment, a hol a püspök tartózkodott és meghívták őt a székesegyházba, a hova a papság kíséretében jött el a püspök. A rezidenciából a székesegyházba jövet a klérus nyitotta meg a menetet. utána jöttek Wolafka Nándor, Radnay Farkas és Winkler József címzetes püspökök, a kiket baldachin alatt a püspök követett, utközben főpapi áldást osztva. A püspök után következtek a világi vendégek, közöttük Berzeviczy Albert.

A székesegyház ezalatt zsufozásig megtelt ünneplő közönséggel. Az első padsorokban balra foglaltak helyet a vármegye és Nagyvárad város küldöttsegei, élükön Beóthy László főispánnal. A küldöttség sorában számos főúr foglalt helyet magyar diszruhában. A jobboldali padsorok elején a helyőrség képviselőit több főrangutiszt foglalt helyet, szintén diszben. A szentélyben ültek a magasabb klérus tagjai, közöttük Radu Demeter nagyvárad gör. kat. püspök.

A székesegyházba való bevonulás alatt a kar a teódot énekelte, mikor pedig a püspök a székesegyház bejáratához ért, harangzugással fogadták, a papság pedig rázendített az Ecce sacer dos magnusra. Így vonult be a püspök a székesegyházba. Itt Fetőer Antal kánonok az oltár lépcsőjén állva fölolvasta a királyi kinevező levelet magyar nyelven, majd pedig négy különböző pápai bullát latin nyelven. A közönség a felolvasást állva hallgatta végig.

A kinevezés felolvasása után a papság a püspöki trónus köré sereglett, a melyről Szmrecsányi Pál püspök latin nyelven megleghangu beszéddel üdvözölte a papságot.

Erre az üdvözlő beszédre Winkler József címzetes püspök mondott köszönetet a papság nevében, szintén latin nyelven, hódolatukról és ragaszkodásukról biztosítva az új püspököt. Következtek ezután a szokásos kézfogások, az alsó papság pedig kézesókra járult a püspök elé. Ezután az egész papság szószékhez kísért a püspököt, a melyről Szmrecsányi Pál püspök magas szárnyalású hosszabb beszédet intézett híveire. A beszéd másfél óráig tartott.

A hosszú beszéd éppenséggel nem fárasztotta ki a püspököt, a ki fél 12 órakor ünnepi szent misét celebrált. A beiktatás egyházi része ezzel bevégeződött.

Délután fél 2 órakor nagy diszabéd volt a püspöki rezidenciában, a melyre hivatalosak voltak a város és a vármegye képviselői, világi és egyházi előkelőségek stb.

A debreceniek küldöttsége Nagyváradon.

A közül a negyvenkét küldöttség közül, a melyeket Dr. Szmrecsányi Pál nagyvárad püspök beiktatása alkalmából tegnap fogadott, minket közelebből a debreceniek küldöttségének fogadtatása érdekel.

A népes deputációt — mint onnan nekünk jelentik — Dr. Wolafka Nándor v. püspök vezette az új egyházhoz elé.

Szónoki lendülettel előadott üdvözlésében kiemelte, hogy az egyházmegye távoli részéből jöttek a központba üdvözölni a főpásztort, akitől nyernek erőt a hitbuzgóságra. Rámutatott arra a rendületlen hitre, hazafias érzületre, amely vezeti a debreceni egyházközönséget. Kéri a főpap pártfogását az egyházközönség részére.

Az üdvözlésre Szmrecsányi püspök a következőképp válaszolt.

Nagy épüléssel értesültem már akkor is, midőn nem a mostani szent köteték fűzött engem önköz, arról a virágzásról, a melyre segítette a debreceni katolikusok ügyét a püspök ur és mindnyájuk odaadó hűsége. Legyenek meggyőződve, hogy legbensőbb érdeklődéssel fogom működésüket kísélni és folyton vizsgálást fogok meríteni azokból a hírekből a melyek a debreceni katolikus hívek ügyeinek további virágzásáról fognak hozzám jutni.

Ezután előlépett Várad Károly a debreceni kath. főgimnázium igazgatója és a kegyestanítórend nevében külön üdvözölte az új püspököt. Társainak fiúi hódolatát hozta, ugymond, magával. Köszönik a főpásztort fejedelmi bőkezűségét, a mely lehetővé tette, hogy Debrecenben a hol a reformátusok első főiskolája van az egész országban, ezzel egy a mai kor színvonalán álló kath. középiskola vehesse fel a versenyt. Kéri az új püspök további jóindulatát, melyet kiérdemelni legfőbb igyekezetüknek fognak ismerni.

Várad Károly szavai szemmel látatlag jó hatással voltak a püspökre, a ki kijelentette, a debreceni kath. főgimnázium ügyét továbbra is szíven fogja viselni, s az elődje által kezdeményezett alkotásokat befejezéshez fogja juttatni.

Ezután Dr. Wolafka Nándor bemutatta a küldöttség tagjait, a kikkel az új főpásztort egyenkint kezét szorított és valamennyit meghitta asztalához.

H I R E K.

Bosznay Károly meghalt.

— okt. 9.

Debrecen városa egyik legrégibb nagyrabecsült kereskedője hunyt el tegnap délelőtt.

Bosznay Károly, városunk kereskedelmének egyik megalakítója, társadalomunk egyik oszlopos tagja tegnap dél előtt fél 10 órakor hosszu, súlyos szövevényes után meghalt.

Bosznay Károly 1837-ben született. Már egész fiatalon a kereskedői pályára lépett. Mielőtt Debrecenbe jött, Belényesen élt. Ide az ötvenes évek elején jött és 1862-ben megállapította városunknak ma is egyik legnagyobb kereskedő cégét, a Bosznay céget.

Azóta Bosznay Károly egész életét, minden munkásságát üzletének szentelte és kivívta, hogy míg egyfelől üzletét a legjobbak közé emelte, másfelől magának és családjának az egész város tiszteltét, szeretetét és becsülését szerezte meg.

Körülbelül fél esztendeje, hogy a 66 éves egészséges embert megtámadta a betegség, Szívbeteg lett.

De a munkában megöszült ember még beteg sem tudott megválni a munkától. Mikor már a járás és főleg a lépéscsökön való járás terhére vált, Kossuth utcai házában az emeleti lakásából földszinti üzlethelyiségbe liftet csináltatott, hogy így is az üzletében lehessen.

Mert Bosznay Károly ennek áldozta fel életét. Hiszen még a múlt héten, halála előtt néhány nappal is dolgozott.

Végre nem bírta tovább, öt nappal ezelőtt ágyba dült és tegnap reggel fél tizkor széleskörű rokonságának, Debrecen kereskedővilágának és az egész város uraközönségének szomorúságára kiszenvedett.

Az elhunytban városunk előkelői közül sokan rokonságukat gyászolják.

A gyászoló család a következő jelentést adta ki:

Mély fájdalommal tudatjuk a legjobb férj, apa, após, nagyapa és rokon idős Bosznay Károly nagykereskedőnek élete 66 ik, boldog házassága 36 ik évében, f. hónap 8 án, hosszu szenvedés után történt csendes elhunytát. Kedves halottunk hült tetemei f. hó 11 én, vasárnap d. e. fél 11 órakor fognak az ev. ref. egyház szertartása szerint a Kossuth utca 5. sz. háznál tartandó rovid gyászima után a róm. kath. sírköveben, a családi sírhelyre örök nyugalomra tétetni. Debrecen, 1903 október 8 án. Bánatos neje: özv. Bosznay Károlyné szül. Lukács Irma. Gyermekai Bosznay István nejével Unger Arankával Bosznay Irma férjével Tóth Kálmánnal, ifj. Bosznay K. nejével Pongrác Emiliával, Bosznay Etelka férjével Szabó Sándorral, Bosznay Dezső, Bosznay Gabriella férjével Paskuj Imrével, Bosznay Ilonka. Unokái ifj. Szabó Sándor, Szabó Andor Szabó György, Paskuj Angéla. Áldás és béke poraira!

A temetésre, mely vasárnap délelőtt lesz, nagyarányú előkészületek folynak. *Gebauer Károly* intézete már tegnap felállította a ravatalt, melyre ma helyezik az elhunyt *Bosznay Károlyt*. A megboldogult halála Debrecen számos előkelő családját borította gyászba.

A budapesti Rákóczi-ünnep.

II. Rákóczi Ferenc emlékére a fő város és környékének közönsége vasárnap délelőtti emlékünnepet rendez a fővárosban felállítandó Rákóczi szobor alapjának járára. Az ünnep védnökei: *Apponyi A. gróf*, *Zichy Jenő gróf*, *Thaly Kálmán*, *Vaszary Kolos*, *Bubits Zsigmond*, *Rákosi Jenő*, *Halmos János*, *Kossuth Ferenc*, *Beniczky Lajos* és *Eötvös Károly*. Az ünnep részletei:

I. *Ünnepi felvonulás a Vörösmarty Gyülekezés reggel 8 órakor a Boráros téren és környékén.* A menet sorrendje: *Hirnökök*, *harsonások*, *diszlovakok*, *kurucok*, *diszlovakok*, *vidéki bandériumok*, *fő iskolák*, *középiskolák*, *szekerek*, *dalkörök* és egyesületek, végül a nép.

II. *Nemzetgyűlés a Vörösmarty bori mise, tartja Hock János.* A fővárosi dalkörök énekszámai. *Harsonások* és *hirnökök* jelzik a gyűlés kezdetét. A három emelvény közül az A) emelvényen elnök *Hellebronth Géza* orsz. képviselő. Szónokok *Barabás Béla*, *Györfy Gyula* orsz. képviselők stb. A B) emelvényen elnök *Lakatos Miklós*. Szónokok *Hock János* és *Zboray Miklós* orsz. képviselők stb. A C) emelvényen elnök *Barta Ferenc* orsz. képviselő. Szónokok *Ugron Gábor* és *Madarász József* orsz. képviselők. Ez után

III. *Kuruc estély a Vigadóban.* A történelmi művészestély kezdete 8 órakor *Történelmi élőképek* *Nemes Mihály* történelmi festő rendezésével. Az estélyen közreműködnek: *Rákosi Viktor* és *Szávay Gyula* is. Utána lakoma és tánc lesz.

* **A szoboszlói tűz.** *Puky Gyula* a város és megye általánosan szeretett és egyértelműen nagyrabecsült főispánja tegnap részletes jelentést küldött a szoboszlói tüzről a belügyminisztériumnak. Együttal jelentése alapján sürgős segítséget kért a tüzkárosultak részére a belügyminisztériumtól. A megfelelő segítség bizonyára nem is fog elmaradni. De *Puky Gyula* főispán emberbaráti eljárása értékét nemes tettel is megerősítette, a mennyiben jó példát adva a jószívűeknek, a mai napon 100 koronát küldött a hajdu-szoboszlói szegény tüzkárosultak felsegítésére.

* **A Wesselényi szobor emlékkönyve.** Szilágymegye közönsége egykori nagyfiabáró *Wesselényi Miklós* emlékére gyönyörű szobrot állíttatott a megye szék helyén *Zilahon*. A szobor leleplezése csaknem most egy éve országos nagy ünnepek között folyt le *Zilahon*, mely után a vármegye közönsége közgyűlési leg elhatározta, hogy az ünnep emlékét könyvbe foglalva megörökíti. A könyv megírásával ifj. *Kapus Sámuel* ottani hírlapíró társunkat bízták meg, ki azt el is készítette s az most diszes kiállítás

ban és nagy alakban meg is jelent. Egy példányt belőle városunk tanácsának is küldtek, mely azt köszönettel vette kézhez tegnap s elhatározta, hogy megörzösködjön a városi könyvtárba helyezett el.

* **Idegenek térfoglalása a debreceni határban.** Nem rég adtunk hírt arról, hogy a debreceni határ egyik legnagyobb és legszebb tanyabirtoka, a 492 kat. holdas *Dragota* birtok *Macson* gazdát cserélt. A vevő nem debreceni, hanem egy hajduböszörményi özvegy urnő, a ki 934 koronát fizetett holdanként. Most egy másik macsi nagy birtok is elkelt. A debreceni I. Takarékpénztár ugyanis több kisebb tanyabirtok összevásárlása által alakult 364 kat. holdas birtokát parcellázva eladta huszonhat balmazújvárosi embernek, holdját 850 koronával, tehát az egészet 309400 koronáért. Legtöbbet, 67 holdat a régi *Macsi Tóth* féle tagot vásárolt *Fényes György*, utánna 48 holdat *Lajter Imre* 21 holdat *Koroknai Sándor*, 20 holdat *Palezert András*, 19 holdat *Dobi Bálint*. Vannak a kik csak 3-4 holdat vettek meg. — E két nagy birtok test eladása által egyszerre a 2994 holdas debreceni *Macsonok* több mint egy harmad része szállott át idegennek kezére. A földeszek, a maguk határán nagy ucsadalmak miatt terjeszkedni nem tudó szorgalmas, takarékos ujjvárosi kis gazdák hetvenötén, ezelőtt három évvel is 654 holdat szereztek meg a nagyhegyesen. Im már háromezer holdon jóval felül van az a terület, amelynek ők az urai a debreceni határban. A 2000 holdas *Cuca* már csaknem egészen az övék. Bizonyos, hogy a debreceni polgárok elei külön szerzők a mostani polgároknál, akik az ősi örökséget sem bírják meg tartani. De hát a magyarföld egészen jókezekben van az ujjvárosiaknál.

* **Kubelik Angliában.** A magyarrá lett világhírű hegedűművész pénteken kezdte meg Angliában hangverseny körutját. Az első hangversenyt *Yorkban* adta. *Kubeliknek*, aki ifju felelőségével együtt utazik, egész angolországi körutja alatt remek szalonkoosít becsátottak rendelkezésére, melyet *Edvárd király walesi herceg* korában használt.

* **Tűz a huszárlaktanyában.** A debreceni tüzoltóknak ugyancsak meggyűlt a dolguk két nap óta. Tegnapelőtt a *Csapó* utcán volt a tűz. Aztán *Szoboszlón* dolgoztak egész délután és éjjel is. Tegnap ismét tűz volt, még pedig csaknem 10 óra hosszat. Még a délelőtti órákban jelentették a tüzoltóságunk telefonon a *Vilmos huszárlaktanyából*, hogy tűz van. *Publig Ernő* helyettes főparancsnok vezetésével azonnal kivonult a tüzoltóság a kaszárnyához, hol akkor már lángokban állott az egyik szénatartó épület. Azonnal az oltáshoz kezdtek, de a tüzet megfékezni nem lehetett, mert a faépületben rengeteg összepréselt szénaköteg volt. Előbb tehát az épületet körülvevő széna és szalmakazlak mentéséhez kezdtek. Hosszas munka után sikerült ezeket részben a tűz mellől eltávolítani, részben pedig megmenteni. Ezalatt az épületben levő szénahalmaz erősen égett, dacára a nagy munkának, melyet tüzoltóink az

oltásnál végeztek, mégis késő este volt már, mikor a tüzet teljesen eloltották. Leégett a 30 méter széles és 70 méter hosszú faépület és benne nagymennyiségű széna. A kár nagyságát, sem pedig a tűz keletkezését még ez ideig nem állapíthatták meg. Mint értesülünk a kár nem a katonaságé, hanem a szállítási vállalkozóé. A vizsgálat folyik.

* **Áthelyezés.** A pénzügyminiszter *Rauch Béla* debreceni fővármihivatali elnökről saját kérelmére Budapestre az ottani fővármihivatalhoz vámtiszté áthelyezte.

* **Fehér tej—piros vér.** A *Simonffy* utcai tejpiacon egymás mellett árulták *Szepesi Andrásné* és *Kaszás Istvánné* kofaasszonyok. Tegnap reggel a derék kolleganők összeszóla'koztak a vevők miatt. A veszekedés folyamán *Kaszásné* annyira dühös lett, hogy felkapott egy köcsög tejet — persze a szomszédéból — és azt a *Szepesiné* nyakába öntötte s mig az a szemét, száját törülgette, nekiesett és úgy elverte, hogy orrán, száján ömlött a vér. A fehér és piros tejű *Szepesiné* az összesereglett kofák vették ápolás alá, *Kaszásnéval* pedig a rendőrség végez.

* **Előléptetés.** *Harmath Gergely* áll. főreáliskolai tanárt a vallás és közoktatásügyi miniszter a VIII. fizetési osztály első osztályába léptette elő.

* **Készülődés a hidavatásra.** A budapesti *Erzsébet* hid felavató ünnepére, mely e hó 10- szombaton lesz, nagyban folynak az előkészületek. A két hídfő hatalmas talapzatába most helyezték egy gránit emléktáblákat, melyeken már van örökítve a hid története. A két hídfő környékének rendezése, az utaknak burkolattal való ellátása lázas sietséggel folyik. A pesti oldalon a hídfőjáró baloldalán a kereskedelmi minisztérium s a meghívott vendégek és előkelőségek számára tribünt állíttat. Az emelvényre szóló jegyeket már kiosztották. A két hídfő környékét különben földszitlik és a szomszédos házakat föllobogózzák.

* **A pénzeslevélhordók felfegyverkezése.** A *Józsefköruton* szerencsétlenül járt pénzeslevélhordó esete arra készítette a postaigazgatóságot, hogy elejét vegye a hasonló rálótámadásoknak. Mint értesülünk, a következő intézkedések már megtörténtek:

1. A levélhordók — egyelőre *Budapestben* — csak bizonyos kisebb összegű kézbesítésekhez házhoz. A most még meg nem határozott összegű föllali utalványokat és pénzesleveleket csak a postahivatalokban adnak ki a címzetetteknek. Ez külföldi városokban már régóta szokás.

2. Azokban a budapesti házakban, amelyekben a föllépcsőt idejében és kellően meg nem világítják, a levélhordók nem kézbesítenek. — Pénzeslevélhordók melléklépcsőn, vagy sötét fölépcsőn ezertul egyáltalában nem járnak.

3. Az esetleges támadásokra való tekintettel a pénzeslevélhordók ezertul hathatós védőfegyverrel lesznek ellátva. Ezenfelül alkalmas jelzősípokat is kapnak, hogy a háznépének figyelmét felhívják és veszedelem esetén segítséget kapjanak.

* **Soha többé!** *Rómából* jelentik, hogy *X. Pius* pápa tegnap volt velenű orvost fogadta audiencián. Az orvos a következő szavakkal bucsuzott el a pápától.

— Viszontlátjuk-e szentségedet *Velenűben*?

A pápa erre mosolygott, majd komor arccal ezt felelte:

— Nem, soha többé!

* **Halálozások.** A tegnapi nap folyamán a következő haláleseteket jelentettek be az anyakönyvi hivatal halálozási osz tályánál: Bartha Zsuzsanna ev. ref. 78 éves, Burányi János ev. ref. 80 éves, Veisz Lajos izr. 9 hónapos, Bosznay K. ev. ref. 66 éves, Becskerek Lajos ev. ref. 7 hónapos, Tönye Ferenc ev. ref. 51 éves, özv. Makay Ferencné ev. ref. 72 éves.

* **Jól értesültség.** Egyik vidéki lap társunk közölte a következő hírt: Bernből jelentik, hogy Odessza itteni cég nafta forrása nyolc nap óta lángokban állnak. Tudvalevőleg Bern Svájcban van, ahol nafta egyáltalán nincs, de nincs Odessza nevű cég sem, — hanem van Odessza nevű város Oroszországban, a honnan jelentettek ugyan óriási tüzet, de nem nafta ég, hanem petroleum. — Világos ezekből, hogy lap társunk saját külön tudósítójától, a helyszínéről kapta a tudósítást.

* **Hogyan nevelik a cár gyermekeit?** Darmstadtból, a hol jelenleg az orosz cár családjával együtt tartózkodik, a cár gyermekeinek neveléséről a következőket írják:

A cári pár négy leányának gyermeki vidámsága és barátságos viselkedése Darmstadtban csakhamar megszerzte részükre a lakosság szeretetét. A kis hercegnőknek teljesen szokatlan hogy naponként az utcákon végig kocskázhatnak a hullámzó emberáradat között; minthogy orosz hazájukban csak nagyon ritkán mutatkozhatnak a nyilvánosság előtt s az év legnagyobb részét a fényes cári palotákban töltik el. A gyermekek testi nevelése egészen angol minia szerint történik, mint a hogy Alexandra cárnőnek az angolok iránti rokonszerzése következtében az angol nyelvnek és szokásoknak a cár szűkebb családi körében nagy szerepe van. E nevelés a apfelteletnek megfelelően a leányok a hideg és a változó időjárás ellen edzve lesznek. A hercegnők télen nyáron egyszerű fehér ruhát viselnek rövid ujakkal, lábukon pedig rövid harisnyát és kis cipőket. Így öltözködve töltik el az időt télen vagy rossz időben más évszakokban is a szobákban melyekben a hőmérséklet legfeljebb 14 fok R. — Sétára természetesen másként öltöztetik őket, de még a téli fagy idején sem lesznek tulságosan beburkolva. Rend szerint nagyon egyszerű játékszereik vannak, azokat a szép bábukat, melyekkel dedányjuk, az elhunyt Viktória királynő, valamint a francia köztársasági elnök ajándékozta meg őket, csak ünnepi alkalmakkal kapják meg. Játékuiban gyakran a cárné is részt vesz s ilyenkor lehető nagy szabadságot élveznek. Iskolai tanulókkal nem lesznek nagyon túlterhelve, azonban a cár maga ügyel fel pontosan az oktatásra. A két idősebb hercegnő az orosz nyelven kívül folyékonyan beszél angolul, a mely nyelv általában használatos a cári családban, mivel az érintkezésben az özvegy cárnő is előnybe helyez.

* **Amerikai fizetések.** Az előkelőbb üzleti alkalmazottak Amerikában olyan magas fizetést huznak, a milyenről az európai alkalmazottak nem is álmodhatnak. Most, hogy az acéltröszt elnökének szállárjait 100.000 ról 75.000 dollárra szállították le, az amerikai sajtó néhány érdekes adatot közöl más személyek járandóságáról. Azoknak az élén, a kik fizetést huznak, bizonyára vezető helyet foglal el a Standard Oil Company jogtanácsosa, Dodd, a kinek évenként 250000 dollár a fizetése. Az Amalgamated Copper Company elnökének, Rogers Henriknek

150.000 dollár a fizetése, míg az American Locomotive Works elnöke, Calloway csak 100.000 dollárt kap. A General Electric Company vezetőjének 75.000 dollárral kell megelégednie. Az 50.000 dolláros fizetések pedig olyan gyakoriak New-Yorkban, hogy kevés a hely felsorolásukra. Majd minden bankelnök és biztosító társulati igazgatónak van ennyi fizetése.

* **A nisni novgorodi vásár.** A nisni novgorodi híres vásárokról egy orosz lap érdekes adatokat közöl. E szerint egy vásár alatt a magán és közkórházakban 300-340 beteget kezeltek. A vásár alatt 696 személy könnyen sebesült meg, ezen kívül 317 embert késekkel, hármat revolverrel sebesítettek meg, 1169 ember egyéb sebesülést szenvedett, 14 karját vagy lábát ficamította ki, 79 eltörte karját vagy a lábát és 422 égési sebet szenvedett. Az összes sebesülték száma 2700 volt. Ezenfelül 2500 személyt holt részegen szedtek föl és vittek a rendőr szobába.

* **Az iskolából.** A tanító azon buzgólkodik hogy a gyermekekkel a szerénység fogalmát értesse meg Mikor már azt hiszi hogy fáradozásait siker koronázza megszólítja az egyik fiúcskát

— Mond csak Pista ha édesanyád egy tálpogácsát tartana előbed és te a legkisebbet vendégszolgálatot tennél akkor?

— Ostoba. — feleli Pista mosolyogva.

* **Lipót király Bécsben.** A N. Fr. Pr. értesülése szerint mégis csak megerősítést nyer az a hír, hogy Lipót belga király a bécsi udvart október második felében meglátogatja. Nyilvánvaló ebből, hogy a két udvar közt a feszültség megszünt.

* **Kocsközlekedés Velencében** Velencéből jelentik, hogy a város előkelő polgárai Ceresa szenátor elnökelete alatt értekezletet tartottak, amelyen elhatározták hogy akciót indítanak egy kocsi és gyalogközlekedésre berendezendő hid építése iránt, amelyik Velencét a szárazfölddel fogja összekötni. Ebből a célból meg is választották a végrehajtó bizottságot. — Eddig csak vasúti hid köti össze Velencét a szárazfölddel.

Bodega. Igazán hézagpótló ujtítás történt a napokban városunkban, melyet különösen a fiatalság és azok fogadtak nagy örömmel, kik éjjelenként gyakrabban szoktak fenn maradni.

Ez az ujtítás, a Kossuth utca 6. sz. alatt a napokban megnyitott Bodega, mely dacára annak, hogy még csak rövid pár napja hogy megnyitották, már is igen szép látogatottságnak örvend.

Ugy a külföldön, mint a fővárosban vagy a vidéki nagyobb városokban már régebben vannak hasonló üzletek, hol a nap minden szakában, tehát éjjelenként is, — mindig friss, izletes, hideg vagy meleg ételeket és italokat a kávéházi és vendéglői áraknál hasonlíthatlanul olcsóbban lehet kapni.

Mi csak szép jövőt jósolhatunk ennek, a Debrecenben újdonság számba menő üzletnek, mely csinos berendezésével olcsó áraival és előzékeny kiszolgálásával remélhetőleg rövidesen ki fogja, vivni az intelligens férfi világ pártolását.

* **Rövid hírek.** — Egy vértanu szobra. Lahner György 48 as honvédtábornok szobrát szülőhelyén, a Turócmegegyi Nedpálon, ifj. Juszt György főispán parkjában feállította. — Belefutott a fürdőkádba. A zágrábi pályaudvar fürdőházában Jaklincs Mari cseléd fürdés közben rosszul lett és belefutott a fürdőkádba. — A szász trónörökösne hirsze

rint visszatér gyermekeihez Szászországba jövendő viszonya férjéhez még nincs megállapítva. — „Üsse kő a zsidókat”, most az egyszer én csaptam be őket”, ezt a feliratot találták Erdősi Sándor budapesti volt kereskedő boltján, amikor a rendőrség három napi bezárás után a boltot felnyitatta, kereskedő és áru egyformán hiányzott. — Kapós a szőlő. A Szeged vidéki Horgosról 80.000 kosár szőlőt szállítottak Berlinbe, Lembergbe és más külföldi városokba. Budapesti élet. Tegnap a fővárosban 11 egyén követett el öngyilkosságot. — A rendőrség a lebujokban nagy hajszát tartott, amely alkalommal 504 egyént tartóztatott le. — A főváros egyik legnagyobb házában az Orey házban egy fűszeres bolt kigyuladt, de idejében, mielőtt a tűz nagyobb kárt tett volna, eloltották.

* **Szép, fiatal özvegy,** ki igen jó, házas gazdasszony, jól varr és minden tekintetben igen jó feleség: megfelelő tisztességes férjet keres. — Levelék Jó feleség jelige alatt a kiadóhivatalba címzendők.

* **Legmodernebb írógépem van** Ügy védi vagy kereskedői irodákba ajánlkozom! Cím: Írógép, Posta restante. Helyben.

x **Férfi és női kalapok** készítését, valamint átalakítását a legjobb kivitelben végzi Békés Lajos kalapos-műhelye, Piac utca 44. az udvarban.

Kaiser Salamon Debrecen, Hatvan-utca 22. szám. Részletfizetésre minden áremelés nélkül, évi lakással bíró hitelre képes családoknak, úri, női divatárak, fehérneműek, férfi, fiu és leányruhák, tükör és képek raktára.

Az Arany Bika kávéházában ma este Magyar Testvérek zene kara játszik.

A válság.

Saját tudósítónktól.

Budapest okt. 9.

A politikusok ma Széll Kálmánt várták, azonban csak délben érkezett Budapestre. Széll Kálmán, értesülésünk szerint ma délután, a mikor a kilences bizottság ülésén elnököl, előterjeszti azokat a katonai engedményeket, amelyek alapján a felség beleegyezésével a szabad elvű párt katonai programját megalkothatja. A kilences bizottság mai ülése tehát rendkívül fontos és szinte döntő a válság lefolyására nézve.

Mindazonáltal szabadelpárti körökben úgy vélekednek, hogy Széll még a siker esetén sem vállalja el a kormányalakítást, mert tudatában van azoknak a nehézségeknek, a melyek előállnak az ő kinevezése esetén csakis magában a szabadelpártban. Azt hiszik tehát, hogy Széll csakugyan más államférfi számára készíti elő a helyet.

Fővárosi munkatársunknak különben alkalma volt ma egy a partokon felül álló, igen tekintélyes politikussal beszélgetni, a ki a válságból való kibontakozás útját egyedül és kizárólag a katonai program szerénység megalkotásában látja. A mi azt jelenti, hogy ha sikerül a nemzet kívánságainak megfelelő katonai programot megteremteni, a

melyet legelőbb a szabadelvűpárt a maga teljes egészében elfogad, akkor a válság végre dűlőre jut, mert a program mellett aztán kitartana teljes eréllyel az egész szabadelvűpárt.

A régi szabadelvűiek különben ma nyíltan hangoztatták, hogy ha nem sikerül most elfogadható programban megállapodni, akkor Tisza Istvának kell jönnie, a kinek aztán *tabula rasa* t kell csinálnia, vagyis feloszlatni a képviselő házat és így teljesen új helyzetet teremteni. Mert csak így lehetne boldogulni a parlamenttel.

A függetlenségiük ma a szegedi eseményekkel és Lueger programjával foglalkoztak. A legnagyobb felháborodással emlékeztek meg Lueger tegnapi utolsó kirohánásairól, a melyre a méltó választ a legközelebbi érdemleges ülésen adják meg.

A szegedi dolgokat illetőleg bevárják a vizsgálat eredményét, de minden esetre élesen fogják azok miatt megtámadni az új kormányt, a melynek a felelősségét a szegedi katonai törvénytíprá sért is el kell vállalni.

EGYLET.

Meghívás. A Szt. László dalegylet választmányi tagjait tisztelettel kérem, szíveskedjenek f. hó 10-én, szombaton, a róm. kath. elemi fiúiskola IV. oszt. tantermében tartandó választmányi ülésen teljes számban megjelenni. Tárgy: Dal-estély ügye és egyéb folyó ügyek. Debrecen; 1903. okt. 7. Bárdossy Gyula elnök.

SZINHÁZ.

— (A drótos tót) második előadása is zsufolt ház előtt folyt le tegnap a be mutató előadásához hasonló zajos, nagy siker mellett. Az színjátszó kedve eleve nebb, a darab menete biztosabb volt, így az alkalmi fekete ló tegnap már jó val korábban, valamivel 10 órn után megszabadulhatott Pfefferkorn Farkas Lipót lovagi terhétől. A közönség haragos kacagása kísérte a szöveg bohósá gait és igazi gyönyörűség fakadt a bájos zene dalmainak nyomában. Bizonyosnak látszik, hogy a Drótos tót a debreceni színpadon a zsufolt házak hosszú sorozatát megéri s egyike lesz a közönség legkedvesebb daljátékainak.

— (Felhő Rózi szerződése.) A társulat Aradra szerződött vig énekesnőjéről Felhő Rózsiól az az álír kelt szárnyra hogy a budapesti Magyar Színházhoz szerződött. Az Aradi Közlönyben most azt olvassuk, hogy Zilahy aradi igazgató távirati uton kérdezte meg Felhőtől, mi igaz a dologból s erre Felhő Rózi a következő távirattal felelt:

Szerződést nem bontok, hisz' egyetlen vágyam Arad!
Felhő.

TÁVIRATOK.

A hadügyminiszter nyilatkozata.

Budapest, okt. 8. A közös hadügy miniszter a szegedi eseményekkel kapcsolatosan ma Bécsben fogadta egy budapesti lap tudósítóját, a ki előtt egyebek közt a következőket jelentette ki:

— Nagyon tartok tőle, hogy a katonaság és polgárság közt részemről is folytonosan ápolit jó viszonyt mesterséges ellentétek szításával le akarják rontani. Pedig biztosíthatom, hogy katonai oldalról az én határozott intenciónak megfelelően mindent elkövetnek a polgársággal való jó viszony fenntartására. (Szeged, okt. 6) A leghatározottabban kijelentem, hogy katonai részről soha a legtávolabbról sem volt szándék a nemzeti érzékenység bármely megsértése, én alantasmától mindenkor a legtapintatosabb eljárást követtem. A mi a harmadéves katonákra illeti, ezek országoszerre örvendenek, hogy mostani bentartásukért az első és harmadik fegyvergyakorlat alól való felmentésükkel kárpótolják őket.

Kossoruk Kossuth szegedi szobrára.

Budapest, okt. 8. Holnap Ceglédre is, Keeskmétre is több száz tőből álló küldöttség megy Szegedre, a kik koszorukat visznek Kossuth Lajos szobrára.

Főhercegi pár ezüst lakodalmá.

Pozsony, okt. 8. Frigyes főherceg és neje ezüstkodalmá alkalmából a város középülete és számos magánháza fel van lobogozva. A koronázó főtemplomban Horeczky Ferenc püspök hálaadó nagy misét mondott a város polgári és katonai hatóságai, valamint azon egyesületek képviselői jelenlétében, a melyeknek tagja Izabella főhercegnő. A mise alatt meghuzták a városház torony nagy harangját.

Szeged rendkívüli közgyűlése.

Szeged, okt. 8. A város törvényhatósági bizottsága ma délután tartotta Kállay főispán elnöklésével rendkívüli közgyűlést, melyen egyhangulag elfogadták a városi tanács indítványát, hogy feliratot intézzenek a kormányhoz és országgyűléshez elégtételért.

Tűz Szegeden.

Szeged, okt. 8. Este 8 órakor kigyulladt az állanvasutak lenraktára és teljesen leégett. A néptömeg, mely éppen a Kossuth szobor előtt nemzeti dalokat énekelt, a tűzhöz futott, azután ismét a szobor elé vonult és késő estig énekelt. Tíz órakor a város teljesen nyugodt.

Szerencsétlenség a villamoson.

Belgrád, okt. 8. Ma egy villamos kocsinak a dombról lejövet elromlott a fékezője, mire a kocsit felborult, az utasok közül többen súlyosan megsebesültek.

Nagy vihar Berlinben.

Berlin, okt. 8. A városban óriási vihar dühöngött, mely rendkívül sok kárt okozott.

VAROSI SZINHÁZ.

Pénteken okt. 9. B. bérlet.

harmadszor; A DRÓTOS TÓT.

Regényes nagy daljáték 3 felvonásban

Személyek:

Günther bádgos mester
Mici, leánya
Jankó üzletvezetője
Pfefferkorn Farkas Lipót
Zsuzska eselédleány
Miklós, huszárkáplár
Giza) orfeum énekesnők
Lóri)
Órmeister
Girált báró) huszáronkéntesek
Koháry)

Faragó Ödön
Krémer Lili
Karacs Imre
Krémer Jenő
R. Réthy Laura
Mezei Andor
Püspöki Rózi
Kendi Piroška
Szalai Károly
Virágháti A.
Cserni Béla

1224—1903. v. k. szá n.

Arverési hirdetmény.

A debreczeni kir. bjbiróságuk V. 2086—2 1903 számú végzése folytán közhírré tétetik, miszerint a Debreceni Ipar- és Kereskedelmi Bank részére Schneider István debreceni lakostól 596 kor. 30 fillér tőke, ennek 1903 évi augusztus hó 18. napjától számítandó 6 százalékos kamatai és eddig összesen 80 kor. 44 fillér perköltség erejéig 1903 évi augusztus hó 25-én bíróilag le és felülfoglalt és 910 koronára becsült házibutorok, lovak, épület fák anyagok és egyéb ingóságok 1903 évi október hó 20-án délelőtt fél 10 órakor kezdetét veendő és alperes lakásán Csemete-utcán, 7. számú háznál megtartandó nyilvános birói árverésen, a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénz fizetés mellett, szükség esetén beesáron alul is elfognak adatni.

Debrecen, 1903 évi október hó 4-én.

Török Péter,
birói kiküldött.

DONOGAN és SOMOSSY

Kunz József és Társa Utóda
DEBRECZEN. KISTEMPLOMBAZÁR

Vászon, készféhérnemű mennyasszoyi kelengye.

A külön

szőnyeg osztályban
óriási választékban

függönyök, ágy és asztalterítők
butorszövetek, cocus lábtörők.

Linoleum.

Oleső árak. Előzékeny kiszolgálás

Uj bodega.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására juttatni, hogy

Első debreceni bodega

cimmal Kossuth-utca 6. szám alatt, közvetlenül a színház mellett, új bodegát nyitottam, a melyet költséget nem kimélve fényesen rendeztem be.

Uj üzletemben egész napon át, színház után és éjjel is mindig hideg felvágottak, esemegék, különféle italok pontos kiszolgálás és mérsékelt árak mellett állanak a n. é. közönség rendelkezésére.

Szíves pártfogást kér:

A tulajdonos.

Magyar Királyi Államvasutak.141545. szám.
1903. A III.**Pályázati hirdetmény.**

Alulírott igazgatóság a magyar királyi államvasutak vonalain, illetve műhelyeiben 1904. évben, esetleg 1905 és 1906. években szükséges kötéláru anyagok szállítására, ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A pályázat tárgyát képező anyagokat és azok egy évi mennyiségét feltüntető ajánlati űrlap, valamint a szállításra vonatkozó és az ajánlattételnél kötelező, részletes módokat tartalmazó ajánlati felhívás valamennyi hazai és horvát-szlavonországi kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthető és az alulírott igazgatóság „Anyag és leltár beszerzési szakosztály”-ánál (Budapest, VI. Andrássy ut 73. sz. II. emelet 48. ajtószám alatt) díjtalanul kapható.

Az előírt módon kiállított, ivenkint egy koronás magyar királyi okmánybéllyel ellátott ajánlatok, az ivenkint 30 filléres magyar királyi okmánybéllyel ellátott és aláírt ajánlati felhívással együtt, lepecsételve legkésőbb folyó évi november hó 5. kénék déli 12 órájáig a fentemlített szakosztálynál benyújtandók, vagy posta útján odaküldendők.

Az ajánlat borítéka e felirással látandó el: „Ajánlat 141545-903 számhoz”.

Bánatpénz gyanánt az ajánlandó cikkek egy évi értékének 5 százaléka, legkésőbb folyó évi november hó 4. kénék déli 12 órájáig a magyar királyi államvasutak budapesti központi főpénztáránál, akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapírokban leteendő.

Bánatpénz nélkül, vagy később benyújtott, valamint az olyan ajánlatok, melyek nem az előírt módon tételnek, vagy a melyek az aláírandó ajánlati felhívás nélkül nyújtatnak be, figyelembe nem fognak vétetni.

Budapest, 1903. évi október hónapban.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága.

(Utánnnyomás nem díjazatik.)

*Magyar Királyi Államvasutak
Üzletvezetőség Debrecen.*

23396. szám.

II-1903.

Pályázati hirdetmény.

A Rakamaz és Tokaly állomások között lévő 152. sz. vonalóránál, valamint az Érmihályfalva és Reszege-Piskolt állomások között lévő Érkört-

vélyes megállóhelyen létesítendő egy-egy házi kut furására ezennel nyilvános pályázatot hirdetünk.

A kellőleg felbélyegzett ajánlatok lepecsételt borítékban legkésőbb f. é. október hó 20-án déli 12 óráig nyújtandók be az alulírott üzletvezetőség titkárságához.

A borítékok a következő felirással látandók el: „Ajánlat két házi kut furására.”

A kutfurásokhoz 50 m/m belső átmérőjű, belül és kívül horganyozott, kovácsolt vascsövek lesznek használandók.

Az ajánlatban meg kell jelölni azon feltételeket is, melyek az esetre lesznek alkalmazandók, ha a furás nem sikererül, illetve ha a vállalkozó nem tudna jó ivó vizet elő állítani.

Debrecen, 1903. október hó 7-án

Az üzletvezetőség.

Utánnnyomás nem díjazatik.

Eladó.

Sürgősen más válat miatt, jól berendezett, s vevőkönél egy **Tüzifa üzlet**, mely biztos exisztenciát képez, oly egyénnek mely azt fejleszteni képes. (Cim a kiadóba.)

Székelyföldi elsőrangú természetes alkalikus sós savanyúviz.

A „Málnási Mária Forrás”

kiváló köptető és étvágyemelő szer.

Javasolva:

a torok, gége, légcső heveny és idült hurutjainál, a tüdőtuberculosis minden stadiumában, a gyomor és bélhuzam hurutos bántalmainál, vérszegénységnél, köszvény és izom csuznál.

Kapható:

Geréby Fülöp utódai, — Kontsek Gézánál, minden gyógyszerertárban, drogueriában és fűszerkereskedésben.

Kutkezelőség: Brassó.

A magyar kir. belügy. Miniszter ur 36890/1902. számú rendeletével a **Málnási Mária Forrás** számára a **gyógyforrás** elnevezést engedélyezte.

A külföldi **Sellers, Gleichenberg, Emsi** drágább vizeket bizonylatok szerint jóval felülmúlja. — Tisztán, telényi borral, tejjel összeöntve iható.

Debrecen, nyomtatott László József könyvnyomdájában.